

Komut Satırı ve Temel Komutlar

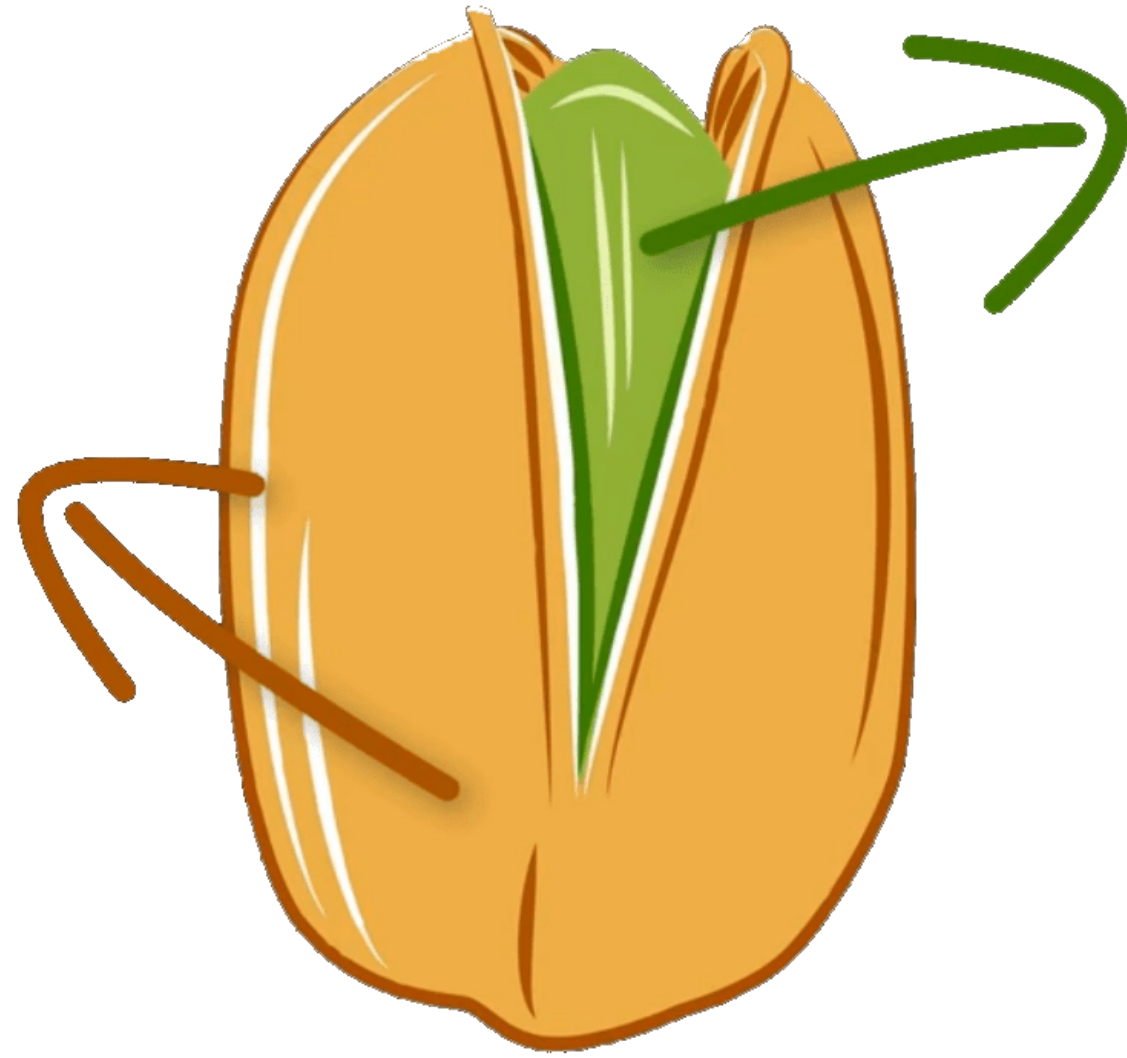
İçerik

- Kabuk (Shell)
- Temel Komutlar
- Bilgi Alma Komutları

Kabuk (Shell)

- Kullanıcıların işletim sistemi ile etkileşebileceği iki ana ortam mevcuttur.
- Bunlardan birisi grafik masaüstü, diğeri de komut satırıdır.
- Komut satırını sunan ve komutları yorumlayıp çalıştıran ise **kabuk programıdır.**
- Komut satırına girdiğiniz komutlar yorumlanıp çekirdeğe iletilir.

SHELL
(Kabuk)

Kernel
(Çekirdek)

Kabuk Programı

En yaygın kullanılan kabuk programı **Bash (BourneAgain Shell)** olmakla birlikte sh, ksh, csh, zsh gibi farklı kabuklar da bulunmaktadır.

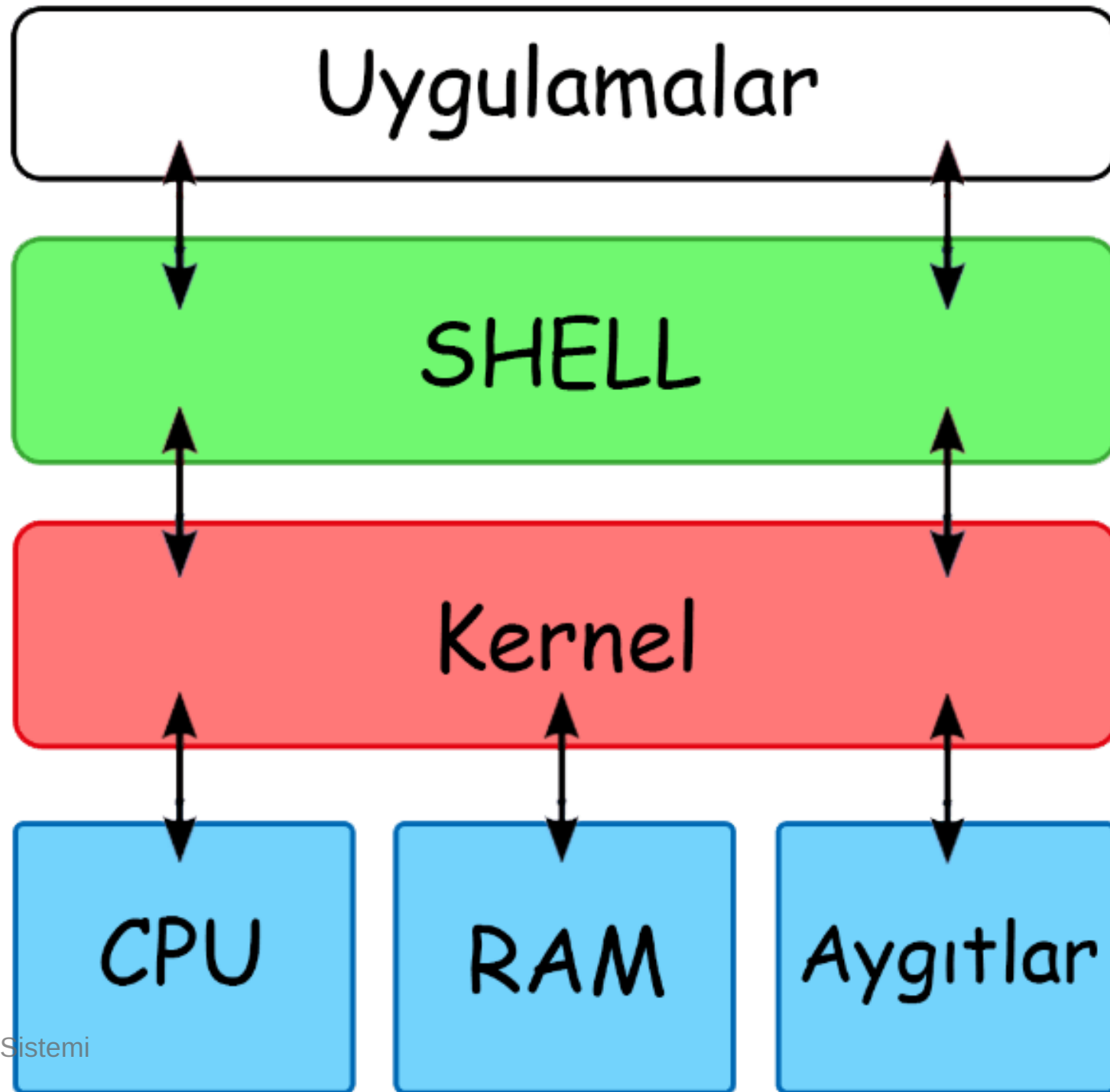
Araştırma sorusu: Kabuk programı nasıl değiştirilir?

Terminal (Konsol)

Konsol, kullanıcı ile kabuk arasında yer alarak kullanıcının komut girmesini sağlayan grafiksel ve komut satırı arayüzüne sahip bir araçtır.

Biz komutlarımızı bu araç aracılığı ile kabuğa ulaştırırız kabuk ise kullanıcıdan gelen girdileri yorumlayarak çekirdeğe aktarır.

Örnek: `gnome-terminal`

Komut Satırı

Komut satırı, bir bilgisayar kullanıcısının, belirli metinleri (komutları) girerek, bilgisayarla iletişime geçmesini sağlayan uygulamadır.

Terminali açtığınızda sizi karşılayan ve komut girmenizin beklendiği ekrana `prompt` da denir. `prompt` 'ta kullanıcı için faydalı bilgiler olabilir.

Komut Satırı Örneği

```
emreca@ubuntu:~$
```

emreca: Kullanıcı adı

@: ayraç

ubuntu: Bilgisayar adı

:~ : Bulunduğu dizin

\$: Yetki işareti

Not 1: **\$** normal kullanıcı, **#** root kullanıcı

Not 2: Komut satırları özelleştirilebilir. Her zaman bu bilgileri göreceğinizin garantisi yoktur.

Araştırma sorusu: Yukarıdaki komut satırı (prompt) nasıl özelleştirilebilir?

Komut Yapısı

```
emreacan@ubuntu:~$ komut_ismi seçenekler parametreler
```

Örnek:

```
emreacan@ubuntu:~$ ls -al /etc
```

Seçenekler `-a -l` gibi ayrı ayrı da yazılabilir `-al` gibi bitişik de yazılabilir.

Kabuk Programını Öğren

Terminal ekranına `echo $SHELL` yazıp `Enter` 'a basın.

```
emreca@ubuntu:~$ echo $SHELL  
/bin/bash
```

Konsola girmiş olduğumuz komut yorumlandı ve neticesinde bize `/bin/bash` şeklinde bir çıktı verdi.

Bu çıktı bize mevcut sistemde kullanılan ana kabuk programının `BASH` olduğunu bildirmiş oldu.

Peki `$SHELL` ne, nasıl yorumlandı?

Ortam Değişkenleri (Çevre Değişkenleri)

- Ortam değişkenleri, programlama dillerindeki değişkenler (variable) gibi belirli bilgileri taşıyan özel dizilerdir.
- Uygulamalar, bu ortam değişkenlerinin değerlerine göre davranışlarını değiştirebilir.
- Ortam değişkenlerine, değişken adının başına `$` eklenerek ulaşılır.
- Ortam/çevre kelimesi ile kast edilen programın çalıştırma ortamıdır.

BASH Programlama Dili

BASH bir programlama dilidir. Programlama dillerinde de bildiğiniz gibi değişkenler vardır.

Öntanımlı Ortam Değişkenleri

- **PATH** – Konumlar (path) listesidir. Tam konum (fullpath) belirtilmeden komut girildiğinde işletim sistemi komutu bu listedeki konumlarda arar.
- **HOME** – Kullanıcının dosya sistemi içindeki ev dizinini (home directory) gösterir.
- **TERM** – Kullanılan bilgisayar terminalinin türünü ya da terminal emulatörünü tanımlar.
- **SHELL** - Kullanılan kabuk programını gösterir.
- **USER** - Kabuktaki etkin kullanıcıyı gösterir.

Uygulama:

Bu ortam değişkenlerinin içeriğini komut satırında görüntüleyin.

O andaki tüm ortam değişkenlerini görmek için:

```
env
```

Aynı değişkenlere diğer programlama dillerinden de erişim sağlanabilir

Python örneği:

```
>>> import os
>>> user = os.environ['USER']
>>> user
'emrecaan'
```


Çalışma Sorusu

- .bashrc dosyası ne işe yarar?
- PATH'e yeni bir dizin nasıl eklenir ve bu değişikliği kullanıcı özelinde nasıl kalıcı hale getirebiliriz?

Yardıma Alma

Komutlar hakkında önceden hazırlanmış yardım dokümanlarına `man` isimli komutla erişebilirsiniz.

Örnek: `man` 'in kendi yardım dokümanına erişmek için:

```
man man
```

Yardım Alma

Bazı komutlar için `man` komutu sonuç veremeyebiliyor. Böyle durumlarda önce `help` komutunu o da olmuyorsa komuta eklenecek `--help` seçeneğini deneyebiliriz.

Örnek:

```
help echo  
cd --help
```

Komut Geçmişi

- Komut satırında vermiş olduğunuz komutlar ev dizininde `.bash_history` isimli dosyada tutulmaktadır.
- Daha önce çalıştırdığınız komutlara yukarı ve aşağı yön tuşlarıyla erişebilirsiniz.
- `Ctrl + R` 'ye basıp bir kaç harf yazarak geçmişte uyguladığınız komuta da ulaşabilirsiniz.

Dene: `history`

Meraklılar için: fzf

Genel bir komut satırı arama aracıdır.

Komut geçmişinden tutun da dosyalara dizinlere kadar arama ve otomatik tamamlama yapabiliyor.

Temel Komutlar

pwd (print working directory)

- İçinde bulunulan dizinin yolunu verir.
- Nerede olduğumuzu öğrenmek istediğimizde kullanırız.

```
$ pwd  
/home/emrecan
```

cd (change directory)

Komut satırında dizinler arasındaki geçişler `cd` komutuyla yapılır.

`cd` komutu parametre olarak hedef dizinin yolunu alır.

```
$ cd /var/log  
$ pwd  
/var/log
```


Mutlak Yol

Eğer bir dizinin ya da dosyanın yolu kökten itibaren yani `/` ile başlıyorsa buna **mutlak yol** denir.

Örnek:

```
/etc  
/home/emrecan  
/usr/local/bin
```

```
$ cd /usr  
$ cd /usr/local/bin  
$ cd /etc
```

Göreceli Yol (Bağıl Yol)

Göreceli yollar kökten itibaren değil, bulunulan dizinden itibaren işleme konur. Yolun başında / bulunmaz.

```
$ cd /usr  
$ cd local/bin  
$ pwd  
/usr/local/bin
```

Özel Dizin Gösterimleri

Karakter	Temsil Ettiği Dizin
.	Mevcut dizini belirtir
..	Bir üst dizini belirtir.
~	Kullanıcının ev dizinini belirtir.
-	Bir önceki dizini belirtir.

Özel Dizinleri Deneyelim

```
$ cd /usr/local/bin
$ pwd
/usr/local/bin
$ cd ..
$ pwd
/usr/local
$ cd .
$ pwd
/usr/local/bin
$ cd ~
$ pwd
/home/emrean
```

- `.` mevcut dizinde bulunan programların çalıştırılmasında kullanılır.

Örnek: `./program`

- Sadece `cd` komutunu çalıştırdığınızda ev dizinine gidersiniz.

```
$ cd  
$ pwd  
/home/emrecan
```

- `~` karakteri yol gösteriminde kullanılabilir.

```
$ ls -al ~/Masaüstü  
$ cd ~/Masaüstü  
$ pwd  
/home/emrecan/Masaüstü
```

Diğer kullanıcıların ev dizinleri

- Başka bir kullanıcının ev dizinine gitmek için `~kullanıcı` gösterimi kullanılabilir.

```
$ cd ~emrecan/Masaüstü  
$ pwd  
/home/emrecan/Masaüstü
```

Alıştırmalar

```
1. $ cd /usr/local/bin
    $ cd ../../local
    $ pwd
    ???
```

```
2. $ cd /bin
    $ cd ../usr/share/zoneinfo
    $ pwd
    ???
```

```
3. $ cd ~/../../usr/local
    $ pwd
    ???
```

ls

Dizin içeriğini (dosya ve alt dizinleri) listeler.

ls komutunun pek çok parametresi vardır. Yardım sayfaları (man ls) kullanılarak detaylı bilgi alınabilir.

- `ls -a` . ile başlayan dosyaları yani gizli dosyaları da gösterir.
- `ls -l` dosya haklarını sahibini, grubunu, değişiklik zamanı gibi detaylı bilgileri sunar.
- `ls -i` dosyaların inode numaralarını gösterir.

Not: `ls` komutuna bir dosya verilirse yalnızca o dosyayı listeler, bir dizin verilirse dizinin içerisindekileri listeler.

Örnek

```
emreacan@ubuntu:~$ ls -ali
total 24
435620 drwxr-xr-x 3 emreacan emreacan 4096 Mar 30 10:52 .
393218 drwxr-xr-x 4 root      root      4096 Mar 24 08:10 ..
457708 -rw-r--r-- 1 emreacan emreacan  220 Mar 24 08:10 .bash_logout
399439 -rw-r--r-- 1 emreacan emreacan 3771 Mar 24 08:10 .bashrc
458824 drwx----- 2 emreacan emreacan 4096 Mar 30 10:52 .cache
399202 -rw-r--r-- 1 emreacan emreacan  807 Mar 24 08:10 .profile
```

Dosya boyutlarını daha **okunaklı(human readable)** halde görebilmek için **-h** parametresi eklenebilir. Yani: `ls -al h`

Not: `ls -al` çıktısında her zaman `.` ve `..` görünür.

Dosya türleri

`ls -l` komutunun çıktısında sol başta dosya türünü belirten bir karakter yer alır. Bu karakterlerin anlamları şöyledir:

```
b      Blok dosya.  
c      Karakter dosya.  
d      Dizin.  
l      Sembolik bağlantı.  
s      Soket haberleşme dosyası.  
p      FIFO, pipe.  
-      Normal dosya.
```

mkdir

Dizin oluşturmak için kullanılır.

Örnekler:

- Bulduğumuz dizinde `foo` isminde bir dizin oluşturmak için:

```
mkdir foo
```

- Bulduğumuz dizini değiştirmeden `/tmp` dizini altında dizin oluşturmak için:

```
mkdir /tmp/foo
```

- Bulduğumuz dizinde tek komutla birden fazla dizin açmak için:

```
mkdir bar baz
```

- İç içe dizin oluşturmak için `-p` parametresi kullanılır:

```
mkdir -p dizin1/dizin2/dizin3
```

touch

Boş bir dosya oluşturmak için veya mevcut dosyanın erişim ve değiştirilme zamanını(**mtime**) güncellemek için kullanılır.

Örnek:

```
touch /tmp/benioku
```

echo

Kendisine verilen metni yazdırır.

```
$ echo Selam  
Selam
```

cat

Dosya ve dosyaların içeriğini okuyup, içeriğini standart çıkışa(stdout) yazar.

```
$ echo Selam > selam.txt
$ cat selam.txt
Selam

# birden fazla dosyayı da okur
$ echo selam > selam1.txt
$ echo selam > selam2.txt
$ cat selam1.txt selam2.txt
selam
selam
```

cp

Dosya ve dizin kopyalar. Bir dosyayı başka bir dosya olarak kopyalayacağı gibi birkaç dosyayı bir dizine de kopyalayabilir.

`cp kaynak hedef` şeklinde çalışır.

İnteraktif kopyalama

Eğer bir dosyayı A dizininden B dizinine kopyalarsak ve B dizini içerisinde A dizininden taşıdığımız belge ile aynı isimde dosya varsa, taşıdığımız dosya mevcut konumda bulunan aynı isimdeki eski dosyanın üzerine yazılacaktır.

Bu da B konumunda var olan eski dosyanın önceki içeriğinin **yok olması demek.**

-i parametresi `cp` komutunu interaktif modda çalıştırır.

Eğer hedef dosya mevcut ise kullanıcıyı uyarır. "y" tuşuna basarak hedef dosyanın üzerine yaz denir.

```
cp -i eski_dosya yeni_dosya
```

cp örnekleri

- Bulduğumuz dizindeki birden fazla dosyayı farklı bir dizine kopyalamak için:

```
cp dosya1 dosya2 dosya3 /tmp
```

- Dizinleri alt dizinleriyle birlikte kopyalamak için "-r" parametresi kullanılır:

```
cp -r eski_dizin /tmp/yeni_dizin
```

mv

Bir dosyayı veya dizini başka bir dosya veya dizin olarak taşır ya da birkaç dosya veya dizini başka bir dizine taşır.

`mv kaynak hedef` şeklinde çalışır.

`cp` komutundaki gibi hedef dosya varsa üzerine yazar. "-i" ile interaktif mod kullanılabilir.

Çalışma sorusu: mv ile dosya adını değiştirdiğinizde inode numarası değişir mi?

mv örnekleri

```
mkdir dizin1
mv dizin1 dizin2
mv dizin2 /tmp

touch dosya1
mv dosya1 /tmp/dizin2

# kontrol edelim
ls -l /tmp/dizin2
```

rm

Dosya veya dizin siler. Bu komutu kullanırken dikkatli olun.

Sildiğiniz dosya "çöp kutusuna" gitmiyor, doğrudan siliniyor!

Önemli parametreleri:

- f:** Silerken sormaz, varolmayan bir dosya için bilgi vermez. **Dikkatli kullan!**
- i:** Silmeden önce sorar. (interaktif)
- r:** Dizinleri ve alt dizinleri silmek için gerekli.

rm örnekleri

```
touch silinecek_dosya.txt  
rm silinecek_dosya.txt
```

```
mkdir silinecek_dizin  
rm -rf silinecek_dizin
```

find

Dosya ve dizin aramak için kullanılır.

Kullanımı:

```
find dizin seçenekler
```

Dizin adı belirtilmezse bulunulan dizin ifade edilir.

find parametreleri

```
-name dosya_ismi: Aranacak dosyanın ismi
-type dosya_tipi: Aranacak dosyanın tipi
  f: Normal dosya
  d: Dizin
  l: sembolik bağlantı
-mtime -N: son N gün önce değişmiş dosyalar (geçmiş ile şimdi arasında)
-mtime +N: N günden önce değişmiş dosyalar
-size +-boyut: Aranacak dosya boyutu
-exec: Çıkan arama sonuçları üzerinde komut çalıştırmayı sağlar.
```


find örnekleri

- `/etc` dizini altında adı `local` ile başlayan **dosyaları** bul.

```
$ find /etc -name local* -type f
/etc/default/locale
/etc/locale.alias
/etc/locale.gen
```

- `/etc` dizini altında adı `local` ile başlayan **dizinleri** bul.

```
$ find /etc -name local* -type d
/etc/polkit-1/localauthority.conf.d
/etc/polkit-1/localauthority
/etc/initramfs-tools/scripts/local-bottom
/etc/initramfs-tools/scripts/local-premount
/etc/initramfs-tools/scripts/local-top
/etc/apparmor.d/local
```

Çalışma Soruları

- `/bin` dizini altında boyutu 1 MB'tan büyük dosyaları bul.
- Kullanıcının ev dizininde son 1 gün içerisinde değişen dosyaları bul.
- Bulduğunuz dizinde 30 MB'tan büyük 40 MB'tan küçük dosyaları bul.

Bağlantılar

Dosya ve dizinler arasında bağlantı oluşturmak için kullanılır.

- 2 tür bağlantı çeşidi bulunmaktadır.
 - Katı Bağlantılar (hard links)
 - Sembolik Bağlantılar (symbolic links)
- Bağlantılar `ln` komutuyla oluşturulmaktadır.
- `ln parametre kaynak hedef` şeklinde kullanılmaktadır.

Katı Bağlantılar (hard links)

- Katı bağlantıda orijinal dosya ile bağlantı oluşturulan dosyanın birebir aynısı iki farklı dosya oluşur. Katı (hard) bağlantılarda yapılan değişiklikler orijinal dosyayı etkiler. Orijinal dosya silinse bile katı bağlantı içeriği korumaya devam eder.
- Bu durumu disklerde kullanılan RAID-1 teknolojisine benzetebiliriz. Orijinal dosya silinse bile verilere diğer dosya üzerinden erişilebilir.
- `ln` ile oluşturulur.
- Katı bağlantılar yalnızca dosyalar için yapılabilir ve dosyaların aynı disk üzerinde olması gereklidir. Yani farklı iki disk arasında katı bağlantı yapamazsınız.

Katı Bağlantı Örneği

```
$ cd /tmp
$ echo merhaba > birinci
$ ln birinci ikinci
$ ls -i birinci ikinci
457767 birinci 457767 ikinci
$ echo selam > ikinci
$ cat birinci
selam
```

Sembolik Bağlantılar (symbolic links)

- Dosyaların kısayolu görevini görür ve görevi yalnızca ilgili dosyaya yönlendirme yapmaktır.
- MS Windows sistemlerindeki karşılığı kısa yol oluşturmaktır.
- Sembolik bağlantının silinmesi orijinal dosyayı silmez.
- Orijinal dosya silinirse de sembolik link işlevsiz hale gelecektir.
- `ln -s` ile oluşturulur.

Sembolik Bağlantı Örneği

```
$ ln -s ikinci ucuncu
$ ls -il birinci ikinci ucuncu
457767 -rw-rw-r-- 2 emreca emreca 0 Nis  4 10:23 birinci
457767 -rw-rw-r-- 2 emreca emreca 0 Nis  4 10:23 ikinci
457904 lrwxrwxrwx 1 emreca emreca 6 Nis  4 10:24 ucuncu -> ikinci
$ cat ucuncu
selam
$ rm -f ikinci
$ cat ucuncu
cat: ucuncu: Böyle bir dosya ya da dizin yok
$ ls -il birinci ucuncu
457767 -rw-rw-r-- 1 emreca emreca 6 Nis  4 12:39 birinci
457904 lrwxrwxrwx 1 emreca emreca 6 Nis  4 12:39 ucuncu -> ikinci
```

Bağlantılar Özet

Link oluşturma genelde bulunan dosya sisteminde disk alanı yetersiz hale geldiğinde dosyaları başka bir dosya sistemine taşıdıktan sonra eski dosya/dizin yolunu kullanan kişi ve uygulamaların hala eski yol üzerinden erişmeleri için kullanılır.

Örnek:

```
$ ln -s /mnt/yeni_disk/data /var/lib/data
$ ls /var/lib/data
...
```

Veriler `yeni_disk` 'te olmasına rağmen burada verilere `/var/lib/data` altından erişebilir olduk.

Bilgi Alma Komutları

uname

Bu komut genel olarak sistemde kullanılan çekirdek hakkında bilgiler verir.

```
emrecan@ubuntu:~$ uname -a  
Linux server 5.4.0-104-generic #118-Ubuntu SMP Wed Mar 2 19:02:41 UTC 2022 x86_64 x86_64 x86_64 GNU/Linux
```

hostname

Bilgisayarın adını gösterir.

```
emreca@ubuntu:~$ hostname  
server
```

Bu isim `/etc/hostname` dosyasında saklanır. Kalıcı isim değişikliği için bu dosya güncellenir.

```
emreca@ubuntu:~$ cat /etc/hostname  
server
```

lsb_release

Kullanılan dağıtım hakkında bilgiler verir.

Örnek:

```
emrecan@ubuntu:~$ lsb_release -a
No LSB modules are available.
Distributor ID: Ubuntu
Description:    Ubuntu 20.04.4 LTS
Release:        20.04
Codename:       focal
```

whoami

Komutu çalıştıran kullanıcının kim olduğunu söyler.

```
emrecan@ubuntu:~$ whoami  
emrecan
```

W

Sistemde hangi kullanıcı nereden bağlanmış ne çalıştırıyor bilgisini söyler.

```
emreca@ubuntu:~$ w
 13:37:14 up  2:45,  2 users,  load average: 0.00, 0.00, 0.00
USER      TTY      FROM            LOGIN@   IDLE   JCPU   PCPU   WHAT
emreca    tty1     -               10:52    54:20  0.06s  0.02s  -bash
emreca    pts/0    10.0.2.2        10:53    0.00s  0.34s  0.00s  w
```

uptime

Bilgisayarın ne kadar zamandır açık olduğu bilgisini verir.

```
emrecan@ubuntu:~$ uptime  
13:39:37 up 2:47, 2 users, load average: 0.00, 0.00, 0.00
```

date

İsminden de anlaşılacağı gibi bu komut bize sistemin o anki tarih ve saat bilgisini verir. Farklı formatlarda çıktı da verebilmekte. Yardım için: `man date`

```
emrecan@ubuntu:~$ date  
Wed Mar 30 13:40:16 UTC 2022
```

Alıştırma: Bugünün tarihini 'GG.AA.YYYY' şeklinde ekrana yazdırın.

which

Herhangi bir komutun tam yol bilgisini öğrenmek için kullanılır.

```
emreacan@ubuntu:~$ which date  
/usr/bin/date
```

Alıştırma: `ls` programını ev dizini altına `listele` adıyla kopyalayın ve `listele` programıyla ev dizinini listeleyin.

dmidecode

Bu komutun işlevi sistemin donanım ve BIOS bilgilerini göstermektir.

df

Sistemdeki disklerin kullanımını hakkında bilgiye ulaşmak için kullanılır.

```
emrecan@ubuntu:~$ df -Th
Filesystem                                Type      Size  Used Avail Use% Mounted on
udev                                      devtmpfs  445M   0    445M   0% /dev
tmpfs                                     tmpfs     98M   1.1M   97M    2% /run
/dev/mapper/ubuntu--vg-ubuntu--lv       ext4      9.0G   4.4G   4.1G   52% /
tmpfs                                     tmpfs     489M   0    489M   0% /dev/shm
tmpfs                                     tmpfs     5.0M   0    5.0M   0% /run/lock
tmpfs                                     tmpfs     489M   0    489M   0% /sys/fs/cgroup
/dev/sda2                                 ext4      877M  108M   708M   14% /boot
/dev/loop2                                squashfs  44M    44M     0  100% /snap/snapd/14978
/dev/loop3                                squashfs  62M    62M     0  100% /snap/core20/1376
/dev/loop4                                squashfs  68M    68M     0  100% /snap/lxd/22526
/dev/loop5                                squashfs  44M    44M     0  100% /snap/snapd/15177
tmpfs                                     tmpfs     98M     0    98M   0% /run/user/1001
/dev/loop6                                squashfs  62M    62M     0  100% /snap/core20/1405
/dev/loop0                                squashfs  68M    68M     0  100% /snap/lxd/22753
```

du

Bir dizinin, içerdiği tüm dosyalar ile birlikte diskte kapladığı toplam alanı verir.

Tavsiye: `ncdu` isimli program daha güzel sonuçlar veriyor.

```
emreacan@ubuntu:~$ du -h /bin/  
106M    /bin/
```

Alıştırma: `ncdu` isimli paketi kurup `/var` dizini altında çalıştırın.

free

Bu komut ile kullanılan bellek miktarını öğrenebilirsiniz.

```
emreacan@ubuntu:~$ free -h
              total        used          free      shared  buff/cache   available
Mem:          976Mi        160Mi        124Mi        1.0Mi        691Mi        665Mi
Swap:        1.7Gi         1.0Mi        1.7Gi
```

Swap: Sistem belleğinin yetersiz kaldığı durumlarda harddisk üzerinde bellek olarak kullanılan alana takas alanı (**swap**) denir.

lspci

Bütün PCI aygıtlarını listelemeye yarar. Genellikle anakarta takılı olan donanımların marka/model bilgisine erişmek için kullanılır.

```
emrecan@ubuntu:~$ lspci
00:00.0 Host bridge: Intel Corporation 440FX - 82441FX PMC [Natoma] (rev 02)
00:01.0 ISA bridge: Intel Corporation 82371SB PIIX3 ISA [Natoma/Triton II]
00:01.1 IDE interface: Intel Corporation 82371AB/EB/MB PIIX4 IDE (rev 01)
00:02.0 VGA compatible controller: VMware SVGA II Adapter
00:03.0 Ethernet controller: Intel Corporation 82540EM Gigabit Ethernet Controller (rev 02)
00:04.0 System peripheral: InnoTek Systemberatung GmbH VirtualBox Guest Service
00:05.0 Multimedia audio controller: Intel Corporation 82801AA AC'97 Audio Controller (rev 01)
00:06.0 USB controller: Apple Inc. KeyLargo/Intrepid USB
00:07.0 Bridge: Intel Corporation 82371AB/EB/MB PIIX4 ACPI (rev 08)
00:0b.0 USB controller: Intel Corporation 82801FB/FBM/FR/FW/FRW (ICH6 Family) USB2 EHCI Controller
00:0d.0 SATA controller: Intel Corporation 82801HM/HEM (ICH8M/ICH8M-E) SATA Controller [AHCI mode] (rev 02)
```

Kaynaklar

- <https://linux-dersleri.github.io>
- <https://www.pardus.org.tr/kitaplar/LPI-Sertifikasyon-Kitabi-pardus.org.tr.pdf>